

Werk en kanker

In 2032 kunnen mensen die leven met of na kanker naar eigen wensen, behoeften en draagkracht werken

Mensen met of na kanker in de werkende leeftijd bevinden zich in zowel het ziekteproces als het proces van verzuim tot terugkeer naar werk. Met het 'ziekteproces' wordt bedoeld: diagnose, behandeling, nazorg en palliatieve zorg. Met 'verzuim tot terugkeer naar werk' wordt bedoeld: herstel, revalidatie, re-integratie en duurzame terugkeer naar werk. In dit doel verstaan we onder naasten ook de mensen in de werkomgeving. Afhankelijk van de studiedoelgroep lopen hieronder benoemde onderzoeksresultaten over de werksituatie van mensen met of na kanker uiteen.

Hoe is de situatie nu?

- 88% van de mensen met of na kanker en 73% van de naasten geeft aan dat de werksituatie (tijdelijk) verandert na diagnose. Van deze mensen met of na kanker werkt 24% (tijdelijk) minder en 27% is (tijdelijk) gestopt ¹²²
- Bij 18% van de mensen met kanker in de leeftijd tussen de 18 en 65 jaar verandert de werksituatie na diagnose, waarvan 41% minder werkt en 30% gestopt is ⁸
- 44% van de mensen met of na kanker geeft aan dat de gevolgen van behandeling voor (vrijwilligers)werk/ mantelzorgtaken niet besproken zijn met de arts of verpleegkundige in het ziekenhuis. 32% van de mensen met of na kanker geeft aan dat er bij beslissingen over behandeling of afwachten goed rekening is gehouden met de gevolgen voor het werk ¹⁷⁵
- Mensen met of na kanker hebben vaak een lange verzuimperiode, die gepaard gaat met hoge kosten voor zowel werkgever als werknemer ¹²⁴
- Mensen na kanker hebben een grotere kans om werkloos te zijn dan gezonde mensen (33,8% versus 15,2%) ¹²⁶
- Mensen met of na kanker zonder betaald werk hebben een groter risico op financiële problemen dan mensen met of na kanker met betaald werk (27% versus 16%) ^{8, 127}
- 45% van de AYA's geeft aan minder werk- en carrièremogelijkheden te ervaren ⁷³ en 41% van de AYA's in Europa gaf aan dat hun werksituatie is gewijzigd na het verkrijgen van de diagnose. ¹⁶³

Wat willen we veranderen?

Mensen met of na kanker ervaren belemmeringen bij het terugkeren naar werk, het aan het werk blijven en/ of het vinden van (ander) werk. We willen dat mensen werk kunnen krijgen en behouden, zowel tijdens als na de behandeling van kanker. Zowel (zorg)professionals, de werkgever, collega's, naasten, als de persoon met kanker zelf hebben te weinig aandacht voor de impact van de kanker(behandeling) op het werk. Betrouwbare informatie over kanker en werk, inclusief de beschikbare zorg en ondersteuning, is beperkt vindbaar en toegankelijk. Daarnaast belemmert de huidige wet- en regelgeving en financiering van werkgerelateerde zorg de ondersteuning van mensen met of na kanker bij (terugkeer naar) werk.

Werken draagt bij aan kwaliteit van leven, heeft een positieve invloed door afleiding en zingeving, leidt tot (nieuwe) sociale contacten en is van belang voor de financiële situatie. Het benutten van het arbeidspotentieel is ook belangrijk voor de

maatschappij vanwege de arbeidsmarktkrapte, de hoge kosten van arbeidsverzuim en -ongeschiktheid. Daarom moet er tijdens het gehele ziekteproces ondersteuning zijn bij werk. Dit moet worden afgestemd op de doelen en wensen van de mensen met of na kanker en hun naasten.

Wat zijn onderliggende oorzaken?

- Mensen met of na kanker en hun naasten zijn zich onvoldoende bewust van het belang van werk(behoud) en hebben hier onvoldoende aandacht voor. Dit geldt ook voor de mogelijkheden van werkgerelateerde zorg en ondersteuning in het hele ziekteproces
- Het ontbreekt aan gepersonaliseerde werkgerelateerde ondersteuning. De persoonlijke omstandigheden en problemen van mensen met of na kanker en hun naasten krijgen onvoldoende aandacht. Dit is vooral van belang bij kwetsbare groepen. Denk (hierbij) aan mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, een lage sociaal-economische status (SES), een zeldzame vorm van kanker, ZZP-ers en AYA's
- Werkenden met of na kanker en hun naasten ervaren onvoldoende ondersteuning door werkgevers of de werkomgeving. Dit komt onder meer door onvoldoende bewustzijn van de impact van kanker op werk. Ook onjuiste beeldvorming kan hieraan bijdragen
- (Zorg)professionals hebben te weinig aandacht voor de impact van kanker(behandeling) op werk. Dit komt onder andere doordat 'arbeid als behandeldoel' geen integraal onderdeel is van het hele ziekteproces
- Verschillende professionals betrokken bij terugkeer naar werk of werkbehoud werken onvoldoende samen. Het gaat hier om professionals in het arbeidsdomein, het sociale domein en zorgprofessionals in de eerste, tweede en derde lijn
- Knelpunten in de (toepassing van) wet- en regelgeving belemmeren mensen met of na kanker om werk te behouden of nieuw werk te vinden
- Er is geen toereikende financiering om werkenden met of na kanker tijdens het gehele ziekteproces te ondersteunen
- Er is beperkte vindbaarheid van en toegang tot betrouwbare informatie en effectief bewezen interventies voor mensen met of na kanker, naasten, (zorg)professionals, werkgevers en werkomgeving omtrent kanker en werk

Waar gaan we nu mee aan de slag?

Voor dit doel zijn 8 subdoelen geformuleerd:

- Mensen met of na kanker en hun naasten hebben aandacht voor en bewustzijn over het belang van werkbehoud en de mogelijkheden van werkgerelateerde zorg en ondersteuning
 - Activiteiten richten zich onder andere op: aanjagen van samen beslissen met aandacht voor (de impact van behandeling op) werk
- Er is gepersonaliseerde werkgerelateerde ondersteuning beschikbaar. Vooral bij kwetsbare groepen is aandacht nodig voor persoonlijke omstandigheden en problemen
 - Activiteiten richten zich onder andere op: identificeren van problemen bij deze kwetsbare groepen, ontwikkelen en aanbieden van gepersonaliseerde werkgerelateerde ondersteuning van verzuim tot terugkeer naar werk
- Werkgevers en/of de werkomgeving zijn zich bewust van de impact van kanker(behandeling). Zij bieden passende ondersteuning aan werkenden met of na kanker en naasten
 - Activiteiten richten zich onder andere op: onderzoek doen naar passende ondersteuning door werkgevers en werkomgeving, voorlichting geven aan werkgevers/HR-professionals met als doel een passend HR-beleid te realiseren
- 'Arbeid als behandeldoel' is integraal onderdeel van het hele ziekteproces, waardoor (zorg) professionals meer aandacht hebben voor de impact van kanker(behandeling) op werk
 - Activiteiten richten zich onder andere op: implementeren van de generieke module 'arbeidsparticipatie' in medisch specialistische richtlijnen; en opnemen van kanker en werk in de basis- en vervolgopleiding van medisch specialisten, verpleegkundig specialisten en huisartsen
- Professionals werken beter samen om goede (werkgerelateerde) zorg en ondersteuning te bieden, zowel in de transmurale zorg (eerste, tweede en derde lijn), als zorgdomein overstijgend (arbeid- en re-integratiedomein en het sociale domein)
 - Activiteiten richten zich onder andere op: verbinden en uitbreiden van bestaande netwerken met het sociale domein en informele zorg
- Wet- en regelgeving ondersteunt werkende mensen met of na kanker en naasten

- Activiteiten richten zich onder andere op: doorbreken van schotten tussen zorg en arbeid inclusief bijbehorende wettelijke kaders en bekostiging; en vergroten van kennis over wet- en regelgeving rond ziekte en (langdurig) verzuim bij mensen met of na kanker, HR-professionals, arbo- en zorgprofessionals
- Financiering is toereikend om werkenden met of na kanker met maatwerk te ondersteunen in het ziekteproces en op de werkvloer
 - Activiteiten richten zich onder andere op voorstellen van wijzigingen in financieringsstructuren
- Kwalitatief hoogwaardige betrouwbare informatie, effectief bewezen interventies voor kanker en werk, en het aanbod aan werkgerelateerde zorg en ondersteuning zijn centraal vindbaar en toegankelijk voor mensen met of na kanker, naasten, (zorg)professionals, werkgevers en de werkomgeving
 - Activiteiten richten zich onder andere op: bundelen van (reeds beschikbare) online informatie over kanker en werk; en bevorderen van de duurzame inzet (en bekostiging) van effectief bewezen interventies

Welke effecten verwachten we op individuen en de samenleving?

☐ **Incidentie**

☐ **Mortaliteit**

☒ **Kwaliteit van leven**

- ☐ Lichamelijke gezondheid
- ☒ Psychische gezondheid
- ☒ Mate van zelfstandigheid
- ☒ Sociale relaties
- ☐ Omgeving
- ☐ Persoonlijke waarden en overtuigingen

☒ **Kwaliteit van zorg**

- ☐ Effectiviteit
- ☐ Veiligheid
- ☒ Patiëntgerichtheid
- ☐ Tijdigheid
- ☐ Doelmatigheid
- ☒ Gelijkheid van behandelen

Deze subdoelen zijn uitgewerkt in een plan van aanpak. De actuele versies zijn te vinden op de website van het Nederlands Kanker Collectief.